

Het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
t.a.v. de heer E.J. Kuik
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Uw brief van: 23 maart 2020
Uw kenmerk: E-mail
Bijlage(n): -

Ons kenmerk: 163590
Contact: Dhr. A.N. Kazen
Telefoonnummer: 0180 451413
Datum: 1 mei 2020

Betreft: Advies n.a.v. aanvraag opsporingsvergunning aardwarmte Shell en ENGIE

Geachte heer Kuik,

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft uw college op 14 januari 2020 schriftelijk verzocht om advies in het kader van de Mijnbouwwet, inzake de aanvraag van Shell Geothermal B.V. (hierna Shell) en ENGIE Energy Solutions B.V. (hierna ENGIE) voor een opsporingsvergunning aardwarmte. Conform artikel 16, tweede lid, van de Mijnbouwwet, heeft u het college van B&W van de betrokken gemeenten, het dagelijks bestuur van de betrokken waterschappen en het drinkwaterleidingbedrijf bij uw advies betrokken. Gemeente Ridderkerk maakt graag gebruik van haar adviesrecht. Hierbij zenden wij u onze reactie op de aanvraag.

Oordeel gemeente Ridderkerk

Onze regio (Rotterdam Den Haag) kenmerkt zich door een overschot aan warmte voor nu en in de toekomst ten opzichte van onze behoefte. Naast restwarmte uit het Haven Industrieel Complex (hierna: HIC) vormen geothermie en aquathermie een belangrijk bron voor het aardgasvrij maken van onze gebouwde omgeving. Ondanks dat we nut en noodzaak onderschrijven vraagt het winnen van aardwarmte in ons dichtbevolkte gebied aandacht voor veiligheid en draagvlak.

Advies

In de opbouw van uw conceptadvies richting het ministerie van Economische Zaken en Klimaat onderscheidt u drie onderdelen:

1. Algemeen advies;
2. Aandachtspunten bij eventuele toekomstige vergunningverlening;
3. Aandachtspunten voor de initiatiefnemer.

Voor het uitbrengen van ons advies sluiten we aan bij de door u gehanteerde opbouw. Op een aantal punten formuleren we geen (aanvullend) advies. In deze gevallen sluiten we ons aan bij het al door u aangegeven standpunt.

1. Algemeen advies

Beschermingsgebieden

De laatste jaren is wel duidelijk geworden dat veel stakeholders de ondergrond in Ridderkerk willen benutten. Zo'n 80% van het oppervlakte van de gemeente Ridderkerk is onderdeel van het drinkwaterwingebied van Oasen. Daarnaast zijn er uiteraard nog de claims voor kabels en leidingen, infrastructuur, groen, water, (parkeer)kelders, warmte-koude opslag, etc. Dit zorgt voor een druk op de ondergrond. Dit maakt dat wij en de gemeenteraad nieuwe dossiers kritisch volgen. En dat maakt dat we de door u gemaakte opmerkingen over de beschermingsgebieden van harte ondersteunen, waarbij de mogelijkheden voor geothermie binnen onze gemeentegrenzen (vrijwel) nihil zijn.

Seismische en bodemdalingsrisico's

De initiatiefnemers geven aan dat een Seismische Risico Analyse (SRA) pas aan de orde is bij de winningsvergunning. Bij het verlenen van een opsporingsvergunning wordt nog niet gewonnen, maar wel geboord. Na het plaatsen van een boring zal deze worden ontwikkeld en onderhouden, waarbij er toch al op regelmatige basis grondwater zal worden onttrokken. Bij dergelijke werkzaamheden en onttrekkingen kan ook al een bepaalde mate van seismische of bodemdalingsrisico's aanwezig zijn. Wij kunnen dan ook niet instemmen met de voorgestelde werkwijze en dringen sterk aan op het opstellen van een SRA voorafgaand aan de opsporingsvergunning waarbij nadrukkelijk vast moet staan dat er geen risico op seismische schade is.

Op grond van artikel 34 van de Mijnbouwwet hoeft een voorstel tot de monitoring van maaiveldhoogteveranderingen pas te worden opgesteld in een latere fase (in het winningsplan). De monitoring zelf hoeft pas te starten net voor aanvang van een winning. Wij verzoeken u voorschriften te adviseren ten aanzien van:

- het vroegtijdig opstellen van een monitoringsplan;
- het uitvoeren van nulmetingen voor de eventuele plaatsing van boringen;
- het uitvoeren van metingen na plaatsing van de boringen.

Op deze wijze kan worden beschouwd of de aanleg van bronnen heeft geleid tot maaivelddaling. Deze kennis kan vervolgens ook worden meegewogen bij de beoordeling van een eventuele aanvraag voor een winningsvergunning en de beoordeling van een winningsplan.

Putstimulatie

Bij geothermieprojecten is de doorlatendheid van het reservoirgesteente van belang. Om de doorlatendheid van het reservoir en daarmee de warmteopbrengst te vergroten kan ervoor gekozen worden om de put te stimuleren. In de opsporingsvergunning worden zowel het Brussels Zand en de Rijnland-, Schieland- en de Trias Groep genoemd als reservoirs geschikt voor geothermie. In de opsporingsvergunningsaanvraag wordt niet gesproken over putstimulatie en het is dus niet duidelijk of hier mogelijk sprake van is. We vragen om grote zorgvuldigheid bij putstimulatie omdat mogelijke gevolgen voor bodemtrilling, bodemdaling en kwaliteit van bovenliggende zoetwatervoorraden niet zijn uit te sluiten. Wij adviseren u de minister te verzoeken voorschriften op te nemen om te waarborgen dat als sprake is van putstimulatie dit veilig en zonder nadelige gevolgen plaatsvindt.

2. Aandachtspunten bij eventuele toekomstige vergunningverlening

U adviseert de minister om aan de opsporingsvergunning aanvullende voorschriften op te nemen over verzilting en verticaal bodemevenwicht en over maaivelddaling, op het moment dat het binnen het proces tot eventuele vergunningverlening komt. We sluiten ons bij dit standpunt aan. Een aantal punten ter aanvulling.

Voorschriften

We adviseren u de minister te vragen om ook voorschriften op te nemen ten aanzien van beperking van geluid naar de omgeving, ten aanzien van externe veiligheid en ten aanzien van bij het proces ontstaan van mogelijk verontreinigd afvalwater. Ook om lichthinder en luchtvervuiling tegen te gaan is regulering noodzakelijk.

Lozingsroutes vrijkomend afvalwater

We kunnen ons vinden in uw aanbeveling om vroegtijdig te zoeken naar de (ruimtelijke) mogelijkheden voor lozingsroutes voor vrijkomend water en dat daarover wordt overlegd met het desbetreffende bevoegde gezag. Temeer daar is aangegeven dat het brakke/zoute afvalwater niet geloosd gaat worden op lokaal oppervlaktewater, maar op 'groot ontvangend oppervlaktewater' als Nieuwe Maas of Oude Maas. Dit kan betekenen dat tussen boring/doublet en lozing menige kilometers overbrugd moeten worden met nog aan te leggen leidingen.

Participatie en maatschappelijke verantwoordelijkheidszin

In artikel 9, eerste lid, onder c, van de Mijnbouwwet is tevens opgenomen dat een vergunning geheel of gedeeltelijk kan worden geweigerd op grond van het gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin, daaronder mede verstaan maatschappelijke verantwoordelijkheidszin.

In een brief aan de Tweede Kamer van 1 februari 2016 heeft de toenmalige minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp, de visie op omgevingsmanagement kenbaar gemaakt over de wijze waarop samengewerkt zou moeten worden om energieprojecten te realiseren. De kern van die visie is dat bevoegd gezag en initiatiefnemer vroegtijdig belanghebbenden betrekken bij het initiatief.

Om aan te kunnen geven dat deze maatschappelijke verantwoordelijkheidszin bij Shell en ENGIE aanwezig is dient participatie met de omgeving, in de breedste zin van het woord, uitgewerkt te worden. In de aanvraag is de toegevoegde informatie nog te beperkt. Voor onze gemeenteraad is participatie van groot belang. Dat is ook bij eerdere claims op de ondergrond gebleken. Op welke manier en op welke momenten betrekken Shell en ENGIE onze inwoners bij opsporing en winning? Wat zijn de lasten en risico's voor hen? En wat zijn de lusten voor hen? Kunnen ook Ridderkerkse inwoners gaan profiteren van de gewonnen warmte? Etc.

We adviseren u de minister te vragen alsnog een eerste participatieplan te laten opstellen door de initiatiefnemers, zodat bij de besluitvorming een adequate afweging op grond van artikel 9 van de Mijnbouwwet kan worden gemaakt.

Archeologische en cultuurhistorische waarden

De gemeente Ridderkerk heeft een Archeologische Waardenkaart. Op deze kaart staan gebieden aangegeven met een bekende archeologische waarde zoals archeologische monumenten of vindplaatsen en gebieden met een archeologische verwachtingswaarde. Indien een toekomstige

proefboring wordt geplaatst adviseren wij de archeologische waardenkaart te gebruiken om een plaats te zoeken waar geen/weinig schade aan het archeologisch bodemarchief veroorzaakt wordt. De erfgoedwaarden boven de grond zijn de cultuurhistorische waarden en staan op de Cultuurhistorische Waardenkaart. Wij adviseren om bij de locatiekeuze rekening te houden met de cultuurhistorische waarden in onze gemeente en in beginsel de cultuurhistorische vlakken uit te sluiten van bovengrondse ingrepen.

3. Aandachtspunten voor de initiatiefnemer

Ruimtelijke kwaliteit

Ook in Ridderkerk zijn locaties te noemen waar een boring of doublet minder wenselijk is vanuit ruimtelijk of landschappelijk oogpunt. De ligging in een, op milieugebied, zwaarbelaste regio, en de mogelijke maatschappelijke onrust liggen hieraan ten grondslag. Dit is een zwaarwegend punt voor Ridderkerk, zowel bestuurlijk als maatschappelijk.

Wij waarderen het dan ook zeer dat u er bij de minister op aandringt dat de initiatiefnemer bij de verdere uitwerking van zijn plannen tijdig in overleg treedt met de decentrale overheden om te komen tot een gedragen beeld over boorlocatie(s) voor de opsporing c.q. winning van aardwarmte. De landschappelijke inpassing van de uiteindelijke winningslocatie is hierbij van essentieel belang.

Hoogachtend,

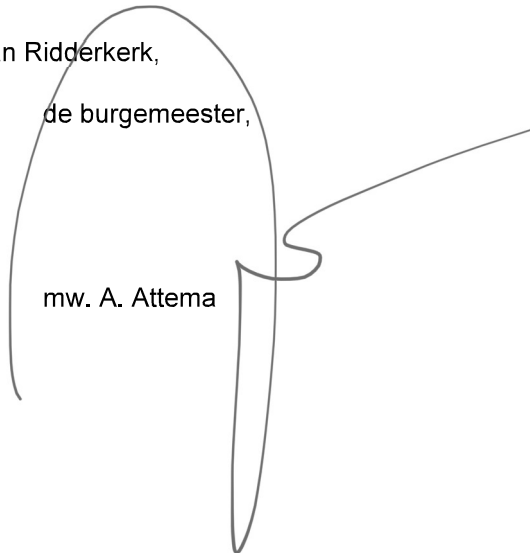
Het college van burgemeester en wethouders van Ridderkerk,

de secretaris,

dhr. H.W.J. Klaucke

de burgemeester,

mw. A. Attema